

Rapport från en studie-/planeringsresa till barnhem och gatubarncenter i Riga för styrelsen i föreningen Letthjälpen, onsdag 13/5 - lördag 16/5 2009.

Resenärer:

Kickan Håkanson, ordförande och kassör

Birgitta Stålhammar, sekreterare

Solweig Åshammar, styrelseledamot

Onsdag den 11 maj

Vi körde ombord med vår VW-buss fullastad med kläder, leksaker och möbler till de olika institutionerna vi skulle besöka. Båten Tallink Romantica gick kl. 17.00. Väl förankrade på fartyget tog vi en fika och gick igenom hur dagarna i Riga skulle läggas upp. Eftersom det var oerhört lite folk på båten, fick vi byta till oss en bättre hyttstandard utan extra kostnad. Under viktiga samtal avnjöt vi en god middag och sov mycket bra under natten. Det var lyckligtvis alldeles stilla på havet.

Torsdag 12 maj

Frukost kl. 09.00 och 11.30 körde vi av bilen. Vädret i Riga var som i Sverige, kallt, men grönskan var kraftigare, kastanjerna blommade för fullt, likaså konvaljerna i skogsbrynen.

Första anhalten blev Kopa ar Mums, kl. 12.00, där Sergejs Maksimovs och Rita Erele väntade, ett kärt återseende! (Dace Jansone som var tolk när jag reste med Arla Coldin förra gången var inte där nu men kanske skulle vi få träffa henne senare.) Rita har tagit över Sandras uppgifter på Kopa ar Mums, vilka hon sköter alldeles utmärkt. Vi bjöds på kaffe eller te och till det serverades piroger med fläsk i (!!). Tyvärr märkte jag inte detta förrän jag bitit i kakverket och fick så vackert äta upp.

Kopa ar Mums

Verksamheten består idag av:

1. "Integration programme" = ett gruppboende för ungdomar, för närvarande 18 st. Programmet innebär att de får lära sig "om livet" för att kunna slussas ut i samhället så småningom. Dessa ungdomar har hela livet bott på institution. Vid vårt besök fanns inte alla där, en del bor under veckorna på internatskolor där de får yrkesutbildning.
2. "Group living" för 12 lindrigt förståndshandikappade ungdomar, vilka behöver träning för att klara sitt vardagsliv. Kopa ar Mums försöker utverka att dessa ungdomar ska kunna stanna hos dem tills de fyller 30 år, ett förlängt boende således för dessa.

3. Dagcenter för utsatta barn. Centret tar emot 25 barn uppdelade i två grupper: 5–12-åringar i ena och tonåringar i den andra. Dace Jansone har hand om verksamheten (och studerar parallellt på socialhögskolan).

4. Dagcenter för pensionärer. Äldre har det väldigt svårt i Lettland, de är ofta ensamma och har mycket liten pension. På dagcentret bedrivs bl a konstnärlig verksamhet.

5. Barnhem i Lauveri, som jag besökte i höstas tillsammans med en representant från Arla Coldinorden (som skänker stora summor pengar till Letthjälpens arbete). På barnhemmet i Lauveri finns 52 barn mellan 3–16 år.

Den 2/7 öppnar Sergej ett nytt boende för ungdomar med svåra psykiska störningar i ett nyrenoverat hus intill barnhemmet. Huset var under arbete när vi var där i höstas. Tolv ungdomar ska få bo där.

Sergejs hyr nu också en "träninglägenhet" i Riga för de ungdomar från Lauveri som ska ut i vuxenlivet. Här finns alltid en vårdare på plats. Lägenheten har fyra rum och kostar verksamheten 300 lat/månad.

Nedskärning av anslagen

Vi samtalade om krisen i Lettland. Sergej berättade att de måste skära ner omkostnaderna för sin verksamhet med 30 procent, i första hand för mat och löner. Då är det speciellt barnhemmet i Lauveri som får det sämre.

70 Lat/barn/år erhöll man år 2008 för Lauveri (=1.050 kr). Nu, 2009, får man 55 Lat (=850 kr) och dessa pengar är öronmärkta för skor och kläder!! Lönen för en vårdare i Lauveri har varit 300 Lat/månad (=4.500 kr), som nu måste skäras ner till 260 Lat. Revisionen sker i juni och Sergejs befärdar att det kan bli ännu större nedskärningar. Sergejs och Rita kommer att effektivisera trädgårdsarbetet i Lauveri så att de kan bli självförsörjande på grönsaker.

Vi påpekade att Kopa ar Mums måste lämna detaljerade beskrivningar av hur man använt de senaste 50.000 kr från Arla Coldin. Så fort vi får denna redovisning kommer ytterligare 50.000 kr att sättas in på deras konto!

Sergejs berättade att han gjorde en kort studieresa till Paris med några ungdomar i höstas och att en annan fick följa med honom på ett uppdrag till Rom.

I början av maj följde Dace och Sergejs med 10 ungdomar (12–17 år) på läger till Årjäng i fem dagar. Tre från dagcentret, tre från "Integration programme" och fyra från barnhemmet i Lauveri deltog. Letthjälpen sponsrade resorna och Årjängs gymnasieskola stod för resten.

Efter ett långt samtal med fika var det dags att tömma vår minibuss. Till hjälp ställde flera ungdomar upp. Glatt och villigt bar de säckar och möbler.

Sedan gick färden till vårt billiga hotell i utkanten av Riga för att checka in. Var sitt stort och fräscht rum med lika fräscht badrum för 260 kr/natt, toppen!

Dianas gatubarnscenter

Efter en lite sen lunch på stan körde vi till Dianas gatubarnscenter. Där mötte hon upp, tillsammans med Natalja och psykologen Sasha.

Från och med 1 januari 2009 har Diana fått 50 procent mindre i bidrag från staten för sin verksamhet! Hon har fått skära ner på personalen och från september räcker inte pengarna till några löner alls. Centret får nu bidrag för 31 barn av staten, men det är minst tio barn till varje dag som kommer och behöver mat och hjälp. Eftersom det inte finns några fritidshem på skolorna i Lettland är det ytterst viktigt, att sådan verksamhet som Diana bedriver, finns – speciellt i de fattiga kvarteren. Hon känner till sju seriösa gatubarnscentra i Riga, alla med religiös anknytning (t ex Frälsningsarmén, katolska och lutheranska kyrkan). Diana är dock ensam om att arbeta med att förändra barnens sociala beteende ("social behaviour correction") genom kreativt skapande. Naturligtvis finns det även andra eldsjälar, som exempelvis f d polisen Zeltite Loze och hennes stöd till utsatta barn, som jag tidigare nämnt.

Från Letthjälpen överlämnades 42 000 kr till Dianas verksamhet för dagliga utgifter i sju månader (1 jan-31 juli). Pengarna har Letthjälpen fått in under våren från generösa givare. Dessutom fick Diana 10 000 kr avsedda för "akuthjälp" till barnen och deras familjer, t ex vid sjukdom.

Kickan hade också med sig 1 500 kr från en svensk fadderfamilj som stöd till två utsatta barn på Dianas center. Diana ringde till mamman, som skickade barnen – en allvarlig ung pojke, vars lillasyster höll honom hårt i handen – för att hämta pengarna. Men det gick inte Diana med på, så hon och Kickan följde med barnen hem och överlämnade pengarna direkt till mamman. Kickan hade även med sig ett förslutet kuvert med pengar och ett par flicktofflor till ett annat fadderbarn, nioåriga Jana. Pengarna kom från hennes fadderfamilj i Norrköping.

I centrets aktivitetsrum samlades allt flera barn. Vi tittade in där för att se vad de sysselsatte sig med. Diana bjöd oss att smaka deras måltid, som den dagen bestod av en liten köttbit, grönsaker och makaroner. Centret är öppet från kl. 14.00–20.00 varje vardag och på skolloven från kl. 12.00.

Generalplanen för skolhuset i Kosa

Birgitta betonade att det inför renoveringen av huset i Kosa är ytterst viktigt att Diana lämnar en utförlig och detaljerad beskrivning av

a) VAD som ska göras och

b) HUR MYCKET det kostar i material och arbetskostnader. Då Diana invände att hon har knappt med tid svarade Birgitta att "det kommer inga pengar till bygget i Kosa förrän en sådan plan är upprättad". Sponsorerna Arla Coldinorden och Tempelherrarna är helt eniga i denna fråga. Eftersom ordensherrarna har lite svårt att tro att Diana kan klara av renoveringen utan någon extern projektledare måste Diana visa att hon verkligen gör det. Därför bör hon prioritera denna generalplan.

Kvällste med ungdomarna

Efter att ha lastat av några säckar även hos Diana gav vi oss av kl. 18.00 för att köpa lådor med färsk frukt till Kopa ar Mums, dit vi var inbjudna på kvällste med ungdomarna. Till vår

stora glädje var det Dace som tog emot oss. Hon och ungdomarna berättade om sin Årjängsvistelse – många fina upplevelser för dessa ungdomar som aldrig varit utanför Riga. Det var också första gången Dace varit utomlands!

Birgitta överlämnade 10 000 kr från T.O.S. att enligt Sergejs önskemål användas till utrustning i träningslägenheten i Riga.

Vi lämnade Kopa ar Mums kl. 20.30, tog en kort kvällspromenad och gick sedan till nattvila på hotellet.

Fredag 15 maj

Hotellfrukost kl. 08.00 med diskussioner om gårdagen samt om dagens schema.

Som avtalat mötte vi en ung man vid namn Slava, 19 år, vid Laimaklockan (= Rigabornas motsvarighet till "hatten på Stureplan") invid Frihetsmonumentet kl. 09.30. Därifrån for vi till sjukhuset där hans lille son Alexandrs, 14 mån, hade ögonopererats. Hans flickvän Viktorija, 20 år, är en f d elev från Rigas 1 internatskola, som vi alla tre har känt i flera år och följt hennes år efter uppväxten på barnhem. I en intilliggande affär köpte jag en liten nalle till Alexandrs. Den lille har genomgått flera operationer tidigare, men log och skrattade mot oss och verkade må bra. Viktorija hade utvecklats till en underbar liten mamma, glad och söt och mycket förälskad i Slava. De tre bor inneboende hos Slavass föräldrar, syskon och syskonbarn i en tvårumslägenhet! Men Viktorija var så glad att de överhuvudtaget hade någonstans att bo och försäkrade att Slavass föräldrar var så snälla!

Vi hade med oss en stor säck med vuxen- och tonårskläder från "Birgitta's Second Hand" i Stockholm, en trehjuling till Alexandrs (från Birgitta), en gunga att sätta upp i krokar inomhus (från mig). Kickan överlämnade 1 500 kr från Kerstin Ståhl till det unga paret. De fick även 500 kr av Letthjälpen för att köpa en sittvagn till Alexandrs. Vi gav en slant till taxi och vinkade av dem kl. 12.00.

Viktorija med Alexandrs

Snabbt iväg till Laimaklockan igen och nästa möte. Där väntade Kristine, Kickans fadderbarn sedan många år tillbaka, 18 år gammal samt Lauma, 17 år, med sin lille Nauris 8 månader. Lauma saknar föräldrar och pappan till Nauris sitter i fängelse. Nu har Lauma träffat en ny pojkvän som hon ska flytta ihop med. Lille Nauris såg trygg och välmående ut och vi får hoppas att Lauma klarar av situationen. Kickan gav Lauma 1 000 kr från Letthjälpen. Lauma är också en av de föräldralösa barnen från Rigas 1 Internatskola.

På en liten restaurang i närheten åt vi lunch med flickorna och tog därefter en välbehövlig promenad i Gamla staden fram till kl. 15.30, då vi begav oss till hamnen för att köra ombord på Tallink Festival.

I bilkön hamnade vi på första parkett i ett spännande skådespel (tyckte i alla fall vi). Den litauiska bilen framför oss, med två unga män i, stoppades av fyra poliser och en knarkhund. Knarkhunden fick vittring och viftade på svansen och gav skall. Poliserna tog de två ynglingarna åt sidan där de fick ta av sig sina kläder in på bara kroppen. Så helt plötsligt upptäckte poliserna att det satt tre tanter i minibussen bakom männens bil, med ögon stora som tefat! Snabbt dirigerades vi om och körde ombord på färjan. Kön efter oss hade blivit ganska lång. Vi konstaterade att väldigt många bilar från Litauen var med på båten, liksom "knarkbilen".

Vi installerade oss i vår hytt och åt sedan en god buffé, därefter nattvila och hemkomst kl. 09.30 på lördagen. Havet låg spegelblankt även på hemresan.

Tack Riga och alla vänner och på återseende.

18/5 2009
Solweig Åshammar

Lauma och Nauris